

תוכן עניינים

יא	הקדמה
יג	הערה על כללי התעתיק
1	מבוא: כיצד לקרוא דיאלוג אפלטוני

חלק א: לוגוס ואירוניה

11	א. הלוגוס הפרטי והפומבי: האני והזולת במחשבה היוונית עד סוקרטס
	ב. 'לי, על כל פנים, קליקלס, נראה כי הוא מדבר בכובד ראש גמור', או על רצינותה של האירוניה הסוקרטית
19	
32	ג. הסם של דרידה והתרופה של אפלטון
47	ד. אתיקה של אירוניה

חלק ב: מתודה, הכרה ומטפיסיקה

63	ה. המתודה ההיפותטית ב'פידון'
82	ו. היפותטיות ורציונליות
88	ז. ידיעה וסברה ב'מדינה' ה
98	ח. אפלטון על א' ולא-א'
107	ט. שני הפנים של הידיעה האפלטונית
114	י. אפלטון נגד האטומיזם הלוגי

חלק ג: אהבה

129	יא. ידידים וידידות באפלטון: כמה הערות ל'ליסיס'
136	יב. אהבה ומתודה היפותטית

חלק ד: 'פרמנידס', 'תאָיטטוס' והתורה המאוחרת

- 145 יג. 'פרמנידס': אקדמות לפירוש חדש
166 יד. רצח האב בהיחבא: אפלטון נגד פרמנידס
181 טו. ההיזכרות והמבנה הפנימי של האידאות
195 טז. תנאי הידיעה ב'פרמנידס'
207 יז. 'פילבוס' 8–15b1
218 יח. על משמעותה האפיסטמולוגית של תורת המספרים האידאליים

חלק ה: הטבע

- 247 יט. שלמות והעתקה: טבע ותבונה ב'טימיוס'

חלק ו: הנפש והלשון

- 271 כ. שכל ורגש בנפש האפלטונית
284 כא. הלוגי והפסיכולוגי
293 כב. פילוסופיית הלשון של אַוּתִידמוס
301 כג. לשון ודיאלוג

חלק ז: החינוך

- 311 כד. שלושה היבטים של פילוסופיית החינוך וההוראה לאפלטון
326 כה. החינוך כפיתוח התבונה
336 כו. אפלטון והחינוך בימינו
341 כז. חופש וחינוך ב'טימיוס'

חלק ח: המדינה

- 357 כח. האיש הפוליטי האמתי: סוקרטס על הידיעה והמדינה
(ומה למד ממנו אפלטון)
366 כט. משל האותיות הגדולות והקטנות
371 ל. משלים נבואיים ושקרים פילוסופיים
לא. 'נלא' – שתושפת עליו מבחון: השורשים הסוקרטיים של
383 אלימות התבונה

390 לב. הנאָה ואחריות ב'חוקים'

חלק ט: הטרגדיה

399 לג. נגד הטרגדיה

406 ביבליוגרפיה

מפתחות

425 מפתח עניינים

465 מפתח שמות

475 מפתח מקומות

488 תרגום מילים יווניות

הקדמה

בספרות הפילוסופית העברית החדשה ניכר היטב חסרונו של מחקר מקיף ומעמיק על אפלטון. ספרה של פפיטה האזרחי, 'על היש המושלם' (ירושלים, מפעל השכפול, תשכ"ד), המבוסס ברובו על הרצאותיה ונערך אחרי מותה, והכרך השני של הקורס בפילוסופיה יוונית של האוניברסיטה הפתוחה (תשנ"ז) הם מבואות כלליים המיועדים בעיקר לסטודנטים הפוגשים לראשונה את הפילוסופיה היוונית בלימודיהם. בין ספרי המבוא האחרים המצויים בעברית והראויים לציון יש להזכיר את תרגומו של יוחנן גליקר לספרו המצויין, אך המבואי ביותר, של אלכסנדר קורא, 'אפלטון כפשוטו' (תל אביב, עם עובד, 1979), ואת הביוגרפיה של אפלטון מאת י"ג ליבס, 'אפלטון: חייו ואישיותו' (תל אביב, שוקן, תשכ"ט). ולבד ממאמרים פזורים, זה כמעט הכול.

קובץ מאמרים זה איננו בא למלא את החסר אלא בצורה חלקית וארעית בלבד. כינסתי בו את מאמרי על אפלטון שפרסמתי במשך יותר משלושים וחמש שנה בעברית ובשפות אחרות. חלקם התפרסמו בקבצים ובכתבי עת שאינם נגישים בקלות ומקצתם בשפות שאינן נגישות לכול. המאמרים העבריים נתפרסמו רובם ב'עיון' והם מובאים כאן בשינויים מתחייבים בלבד. מן המאמרים בשפות אחרות יש שראו אור גם בעברית ויש שתרגמתי במיוחד לקובץ זה. מקומות הפרסום המקוריים של כל מאמר מצוינים בשוליים שלו. תודתי להוצאות ולכתבי העת אשר הרשו לי להדפיס מחדש או לתרגם מאמרים אלה.

לכל פרקי הספר משותפת ההכרה בחשיבותה המכרעת לאפלטון של המתודה ההיפותטית ושל האירוניה בצורותיה השונות לצד דרישתו הבלתי מתפשרת לבסיס אונטולוגי איתן, גם אם השגת ראשית בלתי מותנית זו לעולם אינה מובטחת. דרגת הקושי של המאמרים איננה אחידה. יש כאלה המיועדים לקורא שאפלטון איננו זר לו לחלוטין ויש כאלה המכוונים לחוקרים בתחום. אני מקווה שההפניות ההדדיות שבהערות השולים יקלו על הקורא במקומות שהדבר נחוץ. כל מאמר עומד בזכות עצמו, אך טוב יעשה הקורא אם יתחיל את קריאתו מן המבוא הפורש את עיקרי גישתי לאפלטון.

ביסוד כל המובאות מכתבי אפלטון מונח הטקסט של ברנט בסדרת Oxford Classical Texts, אלא אם צוין אחרת. התרגומים מן היוונית כולם שלי. שלי גם התרגומים מן הספרות המשנית שבגוף הטקסט. מובאות שבהערות הושארו בשפות המקור.

תודה גדולה אני חב לעמיתי ותלמידי ולקוראים של כתבי העת ושל הוצאות

הספרים אשר העירו לי הערות במשך כל השנים האלה ושאלו אותי שאלות אשר לא תמיד הייתה לי עליהן תשובה מן המוכן. תודה גם לרן ברץ אשר עזר לי בשלבים האחרונים של הכנת ספר זה לדפוס והתקין את המפתחות. אולם תודתי הראשונה למורתי, פפיטה האזרחי ז"ל, אשר הציתה בי את האהבה לאפלטון, ניצוץ אשר מאז הלך והזין את עצמו, כדברי 'האיגרת השביעית'.

ירושלים, אלול תשס"ה

ספטמבר 2005